

DRODZY RODZICE!

Przedmiot „Wychowanie do życia w rodzinie” jest dość specyficznym przedmiotem. Realizowany jest on od klasy IV szkoły podstawowej. Część tematów jest omawiana z podziałem na grupy chłopców i dziewcząt. Dzięki takiemu podziałowi uczniowie na zajęciach czują się swobodniej niż w grupie koedukacyjnej.

Wbrew ogólnemu przekonaniu na zajęciach WDŻ podejmowane są nie tylko tematy związane z seksualnością człowieka (to stanowi tylko pewną część – po 5 zajęć w oddzielnych grupach) a przede wszystkim tematy związane z wartością rodziny – jej zadaniami. Podejmowane są zagadnienia związane z przyjaźnią, koleżeństwem, samowychowaniem, pielęgowaniem własnych zainteresowań, rozwojem i wzrostem, oczywiście nie tylko tym fizycznym. Mówimy o dzisiejszych zagrożeniach, płynących z różnych źródeł, uzależnieniach i ich konsekwencjach. Poznajemy zasady savoir – vivre a także mówimy o tolerancji i poszanowaniu innych kultur, ras, religii i szacunku do każdego człowieka, szczególnie rówieśnika w szkole. **Tematy zajęć dostosowane są na danym poziomie do możliwości percepcyjnych uczniów.**

Wdrożenie do szkół przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie jest wynikiem delegacji Ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (art. 4. ust. 1). W odróżnieniu od innych przedmiotów szkolnych specyfika tych zajęć polega na tym, że są one obligatoryjne dla resortu edukacji (za wprowadzenie i realizację zajęć odpowiedzialny jest dyrektor szkoły), natomiast nie są obowiązkowe dla ucznia.

Dobrowolność udziału w lekcjach wychowania do życia w rodzinie wynika z respektowania prawa rodziców jako pierwszych i najważniejszych wychowawców swoich dzieci. Ten szczególny status rodziny jest konsekwencją funkcjonującego w Rzeczypospolitej Polskiej porządku konstytucyjnego. Konstytucja gwarantuje rodzicom prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem (art. 48 ust. 1 i art. 53 ust. 3).

Obecna wersja przedmiotu może wydatnie wesprzeć rodzinę w jej działaniach wychowawczych. Chodzi o to, aby sposób, w jaki obie strony rodzina i szkoła siebie postrzegają, a także ich oczekiwania były zbieżne, oparte na zbliżonych systemach wartości, polskich tradycjach i przyjętych zasadach postępowania. Cel bowiem jest wspólny: pomóc młodemu człowiekowi w jego rozwoju psychofizycznym, społecznym i duchowym, a tym samym ułatwić wędrowanie ku dorosłości.

Treści zawarte w podstawie programowej zostały rozbudowane i uszczegółowione. Poszerzono i wyeksponowano problemy psychologiczne i wychowawcze. Na realizację przedmiotu przewidziano 19 godzin, w tym 5 godzin z podziałem na grupy dziewcząt i chłopców.

Zajęcia odbywają się raz w tygodniu tylko w jednym półroczu. Nauczyciel uczący z wyprzedzeniem będzie przekazywać uczniom, rodzicom i wychowawcom informacje, która grupa ma zajęcia.

1. Uczeń niepełnoletni nie bierze udziału w zajęciach, jeżeli jego rodzice (prawni opiekunowie) zgłoszą dyrektorowi szkoły, w formie pisemnej, rezygnację z udziału ucznia w zajęciach.

Rezygnację należy złożyć do końca pierwszego tygodnia danego roku szkolnego.

Zajęcia WDŻ nie podlegają ocenie i nie mają wpływu na promocję do klasy programowo wyższej ani na ukończenie szkoły. Na świadectwie uczeń otrzymuje wpis o uczestnictwie w zajęciach.

2. Sposób nauczania przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie określają:

- rozporządzenie MEN z dnia 12 sierpnia 1999 roku w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartej w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z 1999 r., Nr 67, poz. 756 z późniejszymi zmianami)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej. Dz.U. z dnia 24 lutego 2017 roku, poz. 35
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 czerwca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego/ Dz.U. 2017 poz. 1117/

3. Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka. Wnoszenie pozytywnego wkładu w życie swojej rodziny.

II. Okazywanie szacunku innym ludziom, docenianie ich wysiłku i pracy, przyjęcie postawy szacunku wobec siebie.

III. Pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania. Pokonywanie trudności okresu dorastania.

IV. Kształcenie umiejętności przyjęcia integralnej wizji osoby. Wybór i urzeczywistnianie wartości służących osobowemu rozwojowi. Kierowanie własnym rozwojem, podejmowanie wysiłku samowychowawczego zgodnie z uznawanymi normami i wartościami. Poznawanie, analizowanie i wyrażanie uczuć. Rozwiązywanie problemów.

V. Pozyskanie wiedzy na temat organizmu ludzkiego i zachodzących w nim zmian rozwojowych w okresie prenatalnym i postnatalnym oraz akceptacja własnej płciowości. Przyjęcie integralnej wizji ludzkiej seksualności. Umiejętność obrony własnej intymności i nietykalności seksualnej oraz szacunek dla ciała innej osoby.

VI. Uświadomienie i uzasadnienie potrzeby przygotowania do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny. Zorientowanie w zakresie i komponentach składowych postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa.

VII. Korzystanie ze środków przekazu, w tym z Internetu, w sposób selektywny, umożliwiający obronę przed ich destrukcyjnym oddziaływaniem.

4. Treści programowe

Nowa podstawa programowa WDŻ została podzielona na sześć działów tematycznych:

Treści zawarte w podstawie programowej zostały rozbudowane i uszczegółowione.

Poszerzono i wyeksponowano problemy psychologiczne i wychowawcze.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Rodzina. Uczeń:

1) wie, co składa się na dojrzałość do małżeństwa i założenia rodziny; zna kryteria wyboru współmałżonka, motywy zawierania małżeństwa i czynniki warunkujące trwałość i powodzenie relacji małżeńskiej i rodzinnej;

2) rozumie, jakie miejsce zajmuje rodzina w społeczeństwie;

3) rozpoznaje typy struktury rodziny: rodzina wielopokoleniowa, rodzina pełna, rodzina niepełna, rodzina zrekonstruowana;

4) wyjaśnia miejsce dziecka w rodzinie i jej rolę dla niego: w fazie prenatalnej, podczas narodzin, w fazie niemowlęcej, wczesnodziecięcej, przedpokwitaniowej, dojrzewania, młodości, wieku średniego, wieku późnego;

5) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje rodzinne;

6) wie, jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne; potrafi wymienić za co i w jaki sposób można wyrazić im wdzięczność;

7) rozumie na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie; wie jak komunikować uczucia, wyrażać pamięć, składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, imienin, urodzin, Dnia Matki, Ojca, Babci i Dziadka, być uprzejmym i czynnym każdego dnia;

8) zna i rozumie funkcje rodziny, np. prokreacyjną, opiekuńczą, wychowawczą oraz ich znaczenie na poszczególnych etapach rozwoju człowieka;

9) wyjaśnia czego dotyczy i w czym przejawia się rodzinne wychowanie do miłości, prawdy, uczciwości, wychowanie patriotyczne, religijne, moralne;

10) przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;

11) zauważa i docenia formacyjną rolę rodziny: w zakresie przekazywania wiedzy (o życiu, człowieku, świecie, relacjach międzyludzkich), kształtowania postaw, ćwiczenia umiejętności, tworzenia hierarchii wartości, uczenia norm i zgodnych z nimi zachowań;

12) zna i stosuje zasady savoir vivre'u zarówno wobec gości, jak i najbliższych członków rodziny;

13) wie, na czym polega instytucjonalna pomoc rodzinie w sytuacji: choroby, uzależnienia, ubóstwa, bezrobocia, zachowań ryzykownych, problemów pedagogicznych, psychologicznych, prawnych.

II. Dojrzewanie. Uczeń:

1) rozpoznaje zmiany fizyczne i psychiczne; zauważa i akceptuje zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju;

- 2) zna kryteria dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej; Podstawa programowa kształcenia ogólnego z komentarzem 12
- 3) rozumie, czym jest cielesność, płciowość, seksualność;
- 4) wskazuje różnice w rozwoju psychoseksualnym dziewcząt i chłopców;
- 5) wyjaśnia, na czym polega identyfikacja z własną płcią;
- 6) zna zagrożenia okresu dojrzewania, takie jak: uzależnienia chemiczne i behawioralne, presja seksualna, pornografia, cyberseks, prostytutka nieletnich; potrafi wymienić sposoby profilaktyki i przeciwdziałania;
- 7) omawia problemy wieku młodzieńczego i sposoby radzenia sobie z nimi;
- 8) rozumie, jak budowane są relacje międzyosobowe, wyjaśnia ich znaczenie w rozwoju społeczno-emocjonalnym; potrafi przedstawić istotę: koleżeństwa i przyjaźni, sympatii młodzieńczych, pierwszych fascynacji, zakochania, miłości; zwraca uwagę na potrzebę i wartość wzajemnego szacunku, udzielania pomocy, empatii i współpracy;
- 9) uczestniczy w podziale obowiązków; korzysta z pomocy innych i sam jej udziela; potrafi dzielić czas pomiędzy pracę i rekreację; wie jak tworzyć atmosferę świętowania;
- 10) przedstawia rolę autorytetów w życiu człowieka, wymienia osoby uznane za autorytety przez innych i siebie.

III. Seksualność człowieka. Uczeń:

- 1) określa pojęcia związane z seksualnością: męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność; wyjaśnia na czym polega i czego dotyczy integracja seksualna;
- 2) rozumie znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości oraz budowaniu trwałych i szczęśliwych więzi;
- 3) określa główne funkcje płciowości, takie jak: wyrażanie miłości, budowanie więzi i rodzicielstwo, a także wzajemna pomoc i uzupełnianie, integralna i komplementarna współpraca płci;
- 4) rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa;
- 5) wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność mężczyzny i kobiety za sferę seksualną i prokreację;
- 6) charakteryzuje związek istniejący pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością; omawia problemy związane z przedmiotowym traktowaniem człowieka w dziedzinie seksualnej;
- 7) potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie;
- 8) przedstawia przyczyny, skutki i profilaktykę przedwczesnej inicjacji seksualnej;
- 9) zna choroby przenoszone drogą płciową; rozumie ich specyfikę, rozwój i objawy; wie, jakie są drogi przenoszenia zakażenia; zna zasady profilaktyki;
- 10) potrafi wymienić różnice pomiędzy edukacją a wychowaniem seksualnym;
- 11) potrafi scharakteryzować i ocenić różne odniesienia do seksualności: permissywne, relatywne i normatywne;
- 12) rozumie wartość trwałości małżeństwa dla dobra rodziny.

IV. Życie jako fundamentalna wartość. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że życie jest wartością;

- 2) rozumie, na czym polega planowanie dzietności rodziny; wie, jakie aspekty należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji prokreacyjnych;
- 3) zna zasady przygotowania kobiet i mężczyzn na poczęcie dziecka oraz rozumie, czym jest odpowiedzialne rodzicielstwo;
- 4) wyraża postawę szacunku i troski wobec życia i zdrowia człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci;
- 5) zna fazy psychofizycznego rozwoju człowieka w okresie prenatalnym i postnatalnym; orientuje się w czynnikach wspomagających i zaburzających jego psychiczny, fizyczny, duchowy i społeczny rozwój;
- 6) rozumie, czym jest opieka prekonceptyjna i prenatalna uwzględniająca zdrowie ojca, matki i dziecka, formy prewencji, profilaktyki i terapii;
- 7) ma szacunek dla ludzkiego ciała; zna podstawy higieny; troszczy się o zdrowie: właściwe odżywianie, odpowiedni strój, sen i aktywność fizyczną;
- 8) pozytywnie odnosi się do osób z niepełnosprawnością, widząc w nich wartościowych partnerów w koleżeństwie, przyjaźni, miłości i rodzinie;
- 9) wyraża troskę o osoby chore i umierające; zachowuje pamięć o zmarłych, współtowarzyszy bliskim w przeżywaniu żałoby.

5. Tematyka zajęć wychowania do życia w rodzinie w oparciu o Program nauczania „Wędrując ku dorosłości” autorstwa Teresy Król:

klasa 4 SP:

- 1) Funkcje rodziny. Wspólnota domu, serca i myśli
- 2) Witaj w domu (funkcje prokreacyjna i opiekuńcza)
- 3) Zasady i normy (funkcje wychowawcza i socjalizacyjna)
- 4) Miłość, która scala (funkcje psychiczno-uczuciowa i kontrolna)
- 5) Jesteśmy razem (funkcje rekreacyjno-towarzyska, ekonomiczna i kulturowa)
- 6) Człowiek istota płciowa
- 7) Skąd się wzięłem (dla grupy dziewcząt)
- 8) Skąd się wzięłem (dla grupy chłopców)
- 9) Zaczynam dojrzewać (dla grupy dziewcząt)
- 10) Zaczynam dojrzewać (dla grupy chłopców)
- 11) Nowy członek rodziny - rodzi się dziecko (dla grupy dziewcząt)
- 12) Nowy członek rodziny - rodzi się dziecko (dla grupy chłopców)
- 13) Intymność (dla grupy dziewcząt)
- 14) Intymność (dla grupy chłopców)
- 15) Obrona własnej intymności (dla grupy dziewcząt)
- 16) Obrona własnej intymności (dla grupy chłopców)
- 17) Koleżeństwo, przyjaźń i współpraca
- 18) Zasady dobrego wychowania
- 19) Świat wirtualny - prawdziwy czy nieprawdziwy?

klasa 5 SP:

- 1) Mój dom. Moje miejsce na ziemi
- 2) Rodzina – moja mała wspólnota
- 3) Porozmawiajmy o emocjach i uczuciach
- 4) Warunki dobrej dyskusji
- 5) Święta, święta coraz bliżej
- 6) Zaplanuj swój odpoczynek
- 7) Jak poruszać się w świecie gier?
- 8) Uprzejmość i uczynność w stosunkach międzyludzkich
- 9) Mój przyjaciel i ja
- 10) Poznaję swoją budowę (lekcja dla grupy dziewcząt)
- 11) Poznaję swoją budowę (lekcja dla grupy chłopców)
- 12) Dojrzewam (lekcja dla grupy dziewcząt)
- 13) Dojrzewam (lekcja dla grupy chłopców)
- 14) Dbam o higienę (lekcja dla grupy dziewcząt)
- 15) Dbam o higienę (lekcja dla grupy chłopców)
- 16) Żyję zdrowo (lekcja dla grupy dziewcząt)
- 17) Żyję zdrowo (lekcja dla grupy chłopców)
- 18) Zrozumieć siebie i innych (lekcja dla grupy dziewcząt)
- 19) Zrozumieć siebie i innych (lekcja dla grupy chłopców)

klasa 6 SP:

1) Relacje w rodzinie. Budowanie więzi 2) Jak mówić i słuchać - o komunikacji w rodzinie 3) Jak rozwiązywać konflikty 4) Świętowanie – jak wykorzystać czas wolny 5) Dojrzewanie. Czego jeszcze nie wiem, nie pamiętam (dla grupy dziewcząt) 6) Dojrzewanie. Czego jeszcze nie wiem, nie pamiętam (dla grupy chłopców) 7) Uroda, higiena, zdrowie - nastolatka przed lustrem (dla grupy dziewcząt) 8) Higiena i zdrowie nastolatka (dla grupy chłopców) 9) Nastolatka i właściwe odżywianie (dla grupy dziewcząt) 10) Jak spożytkować młodzieńczą energię? (dla grupy chłopców) 11) Obrona własnej intymności (dla grupy dziewcząt) 12) Obrona własnej intymności (dla grupy chłopców) 13) Wśród kolegów i koleżanek 14) „Kto przyjaciela znalazł – skarb znalazł.” 15) Media w moim świecie - jak nie wpaść w pułapkę? 16) Cyberprzemoc – jak nie zostać jej ofiarą? 17) Media a moje miejsce w świecie (dla grupy dziewcząt) 18) Media a moje miejsce w świecie (dla grupy chłopców) 19) Co się w życiu liczy? Plany małe i duże

klasa 7 SP

1) Rozwój człowieka 2) Dojrzałość – cóż to takiego? 3) Dojrzewanie – rozwój fizyczny (dla grupy dziewcząt) 4) Dojrzewanie – rozwój fizyczny (dla grupy chłopców) 5) Dojrzewanie - zmiany psychiczne (dla grupy dziewcząt) 6) Dojrzewanie - zmiany psychiczne (dla grupy chłopców) 7) Pierwsze uczucia 8) Przekazywanie życia (dla grupy dziewcząt) 9) Przekazywanie życia (dla grupy chłopców) 10) Układ rozrodczy kobiet i mężczyzn (dla grupy dziewcząt) 11) Układ rozrodczy kobiet i mężczyzn (dla grupy chłopców) 12) Czas oczekiwania – 9 miesięcy 13) Pierwsze lata mojego życia (dla grupy dziewcząt) 14) Pierwsze lata mojego życia (dla grupy chłopców) 15) Dialog w rodzinie 16) Zasady dobrego wychowania - Savoir vivre 17) Zagrożenia. Utrata wolności. Uzależnienia 18) Uzależnienia behawioralne 19) Autorytet

klasa 8 SP

1) Budowanie relacji międzyludzkich 2) Na początek: zakochanie 3) Etapy i rodzaje miłości 4) Rozwój psychoseksualny człowieka (lekcja dla grupy dziewcząt) 5) Rozwój psychoseksualny człowieka (lekcja dla grupy chłopców) 6) Seksualność człowieka (lekcja dla grupy dziewcząt) 7) Seksualność człowieka (lekcja dla grupy chłopców) 8) Przedwczesna inicjacja seksualna (lekcja dla grupy dziewcząt) 9) Przedwczesna inicjacja seksualna (lekcja dla grupy chłopców) 10) Choroby przenoszone drogą płciową 11) AIDS – przyczyny, objawy, przebieg 12) Rozpoznawanie płodności (lekcja dla grupy dziewcząt) 13) Rozpoznawanie płodności (lekcja dla grupy chłopców) 14) Antykoncepcja i środki wczesnoporonne (lekcja dla grupy dziewcząt) 15) Antykoncepcja i środki wczesnoporonne (lekcja dla grupy chłopców) 16) Niepłodność 17) Inicjacja seksualna. Czy warto czekać? 18) Dojrzałość do małżeństwa 19) Problematyka choroby, cierpienia i śmierci.

6.Obowiązujące podręczniki i ćwiczenia /Uwaga! Uczniowie nie są zobowiązani do ich zakupu/

KLASA 4

Podręcznik: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 4 szkoły podstawowej.

Ćwiczenia: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 4 szkoły podstawowej.

Praca zbiorowa pod redakcją Teresy Król; wydawnictwo Rubikon 2017

KLASA 5

Podręcznik: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 5 szkoły podstawowej.

Ćwiczenia: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 5 szkoły podstawowej.

Praca zbiorowa pod redakcją Teresy Król; wydawnictwo Rubikon 2018

KLASA 6

Podręcznik: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klas 6 szkoły podstawowej.

Ćwiczenia: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 6 szkoły podstawowej.

Praca zbiorowa pod redakcją Teresy Król; wydawnictwo Rubikon 2019

KLASA 7

Podręcznik: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 7 szkoły podstawowej.

Ćwiczenia: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 7 szkoły podstawowej.

Praca zbiorowa pod redakcją Teresy Król; wydawnictwo Rubikon 2017

KLASA 8

Podręcznik: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 8 szkoły podstawowej.

Ćwiczenia: Wędrując ku dorosłości. Wychowanie do życia w rodzinie dla uczniów klasy 8 szkoły podstawowej.

Praca zbiorowa pod redakcją Teresy Król; wydawnictwo Rubikon 2018

7. Środki dydaktyczne:

Podręczniki, ćwiczenia, filmy dydaktyczne, karty pracy, plansze dydaktyczne, wykreślanki, prezentacje multimedialne, krzyżówki, zasoby Internetu.